

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban étvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 Szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kizárólagos viszályára
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 29.

Adóelengedés.

Hihetetlenül hangzik széles ez országban ez a szó, mely néhány nap óta uralja a parlamenti vitát, sőt magát a politikai helyzetet. Ki is hinné el, hogy éppen Magyarországon maguk a miniszterek indítványozzák évenként több száz ezer koronára menő adónak az elengedését.

Adóelengedés! Hallatlan dolog ez Magyarországon, ahol a liberális aera óta az volt a kormányférfiaknak legfőbb törekvése, hogy minél több adót rójjanak a polgárok vállaira. Annyiféle adó terheli a magyar állam boldog lakóit s oly nagy mizériák vannak az adókezelés terén, hogy valósággal ügyvédet kell tartania minden embernek, ha azt akarja, hogy adója rendben legyen; ha pedig pontosan ki is akarja fizetni adóját, akkor még egy embert kell tartania maga mellett, hogy az is legalább annyit keressen, mint ő.

A nemzetgazdasági statisztikusok kiszámították, hogy a liberális korszak óta egy hold föld adója mennyire növekedett. E pillanatban nem vagyunk abban a helyzetben, hogy pontosan megmondhassunk, hányszorosa ma az adó a réginek, de azt biztosan mondhatjuk, hogy ha a közepes termésnél kevesebbet ad a jó Isten a földekre, akkor bizony vetőmagra is alig marad a gazdának, a többi elviszi a végrehajtó.

Igy értelmezik nálunk a modern közgazdaságnak egyik sokat ígérő tanítását, a — progressiv adót. Igazán progressiv, — mert minden évben növekedik.

Egyik régebbi követválasztás alkalmával egy dunántúli városban nem kevesebb, mint négy jelölt lépett fel. Jobbpárt, balpárt, habarék és antiszemita-jelölt pályáztak a mandátumért. Ilyen nagy versengés láttára zavarba jöttek a választópolgárok s megkérdezték a kerületnek egyik tekintélyes ügyvédjét: melyik pártra adják le a voksot. A kérdező azt felelte: úgy látom, egyremegy akármelyik lesz is megválasztva. Egyet tudok biztosan, hogy — Magyarországon az adó sohasem lesz kisebb.

Kisebb nem, — de lesz nagyobb.

Sajnos tapasztalják ezt Magyarország polgárai, akiknek a jövedelmük nem nagyobbodik ugyan, a megélhetés pedig mindig nehezebb lesz, de az adó ennek dacára folytonosan nagyobb.

Adóelengedésre még a diurnisták sem mernek gondolni. Ha lenne egy ilyen ember az országban, azt mutogatni lehetne — Barnum czirkuszában. De nem is lenne igazságos, nem is lenne törvényes. A 48-iki törvényhozásnak egyik legszebb alkotása a közteherviselés. Kivétel nem ad a törvény senkinek, sem a nemes embernek, sem az egyszerű polgárnak.

És ime, a kereskedelmi miniszter kezdeményezésére s a pénzügyminiszter beleegyezésével évenként több mint száz ezer forintra menő adót elenged a kor-

mány és a törvényhozás olyan kereskedelmi társaságnak, amely szerény 14% dividendát ad részvényeseinek!

Mindeddig erősen tartotta magát a hír, hogy a kormány jobbik eszéhez kap és megváltoztatja az Adria szerződés 27-ik szakaszát, mely a teljes adómentességet kimondja. Mert jól jegyezzük meg, hogy itt nem olyan részleges kedvezményről van szó, mint amilyenre ma a Házban a miniszter hivatkozott, hanem teljes adómentességről, mely még a betegápolási adóra is kiterjeszkedik, amely alól pedig a törvény semmi kivételt sem enged. Még a nyugdíjasoktól is beszedi az állam.

A miniszter mai beszéde után már ki van zárva a szerződésen minden változtatás. Nem az ellenzék az oka, hogy még ilyen dologban sem lehet elkerülni az állam evidens kárcsodását. Az ellenzék — különösen a néppárt — megtette kötelességét.

Az anyagi károsodáson kívül van itt jelentősebb erkölcsi is. A kormány iniciatívájára maga a törvényhozás út rést a szentesített törvényeken. Vajon mire lesz ez jó? Talán ezután mások is fognak részesülni adóelengedésben? Lehet, hogy igaz, de a nép legfeljebb csak akkor, ha a sáska elpusztítja vetését.

Nadányi Jenő képviselőjelölt.

Mint értesülünk, — a tenkei választókerületben a függetlenségi párt *Nadányi Jenő* földbirtokost öhajítja fölléptetni, ki azonban a jelöltség elfogadása kérdésében még nem nyilatkozott.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

A polgári perrendtartás tervezetéről.*

Irtá és a jogászegyetel április 28-iki ülésén felolvasta:
Dr. Magyary Géza.

I.

A tervezetről általában.

Igen tisztelt Uraim!

Szólan fogok a polgári perrend február havában megjelent, átdolgozott tervezetéről.

E munkálat hivatva van befejezni azt a reformot, a mely a törvénykezési rendtartás megalkotásától, tehát több mint 30 esztendő óta van folyamatban. E törvényt megalkotói kezdettől fogva csak ideiglenes műnek tekintették, a melynek csak rövid ideig kellett volna érvényben maradnia, míg azt a végleges perrend felváltja.

Csak hogy ez hosszabb ideig várat magára mint hitték, mert elég hamar kitűnt, hogy megalkotása igen sok nehézséggel jár. Ennek fogva a törvényhozás egyelőre csak a törvénykezési rendtartás kirívó hibáinak orvoslására szorítkozott. Így jött létre a novella, az 1881. LIX. t. cz. Ezzel egyidejűleg megkezdődött a végleges reform munkája is. És habár a végleges perrend első tervezete már 1885-ben elkészült és

* Rövidítések: a S. E. — sommás eljárás (1881. LIX. t. cz.) *tekezési rts.* — törvénykezési rendtartás (1868. LIV. t. cz.); *Terv.* Tervezet.

habár a kir. ítélő táblák szétszórásával annak egyik főfeltétele meg is valósult: a törvényhozás még sem vállalkozott annak teljes keresztülvételére, hanem azt az 1893. XVIII. t. cz.-ben csak részben hozta be a sommás eljárás alá tartozó perekben. A cél az volt, megkönnyíteni az új alapokon nyugvó eljárás átültetését és próbát tenni, hogy annak elvei az életben miképen fognak beválni.

Mind a kettő jól sikerült. A gyakorlat nagyon rövid idő alatt megbarátkozott az új eljárással. S a mit nagy érdemeül kell betudni, igen helyesen eltalálta azt a középútat, a melyet az új eljárás legnehezebb pontján, a felülvizsgálati eljárásban a tény és jogkérdés elválasztásánál követni kell. Másfelől az új törvény rendelkezései legnagyobb részt czélszerűeknek bizonyultak. Ez a kísérlet körülbelül egy évtizeddel vetette vissza a végleges mű megalkotását; de megvan az ellenértéke is, az a bizonyosság, hogy a S. E. alapelveivel megegyező teljes jogi reform is be fog válni. A Terv. ugyanis nem tesz egyebet mint azt, hogy S. E. elveit kiterjeszti a törvényszéki eljárásra.

Tehát nagy részben nem új, nem idegen alkotást fogok az i. t. uraknak bemutatni, hanem olyant, a melyet a gyakorlatból valamennyien nagyon jól és előnyösen ismerünk.

A polgári perrend tervezete nem egészen *önálló* alkotás, de nem is másolata valamely külföldi törvénynek. Nem nehéz rajta fölismereni a német befolyást, de téves volna azt a német perrend másolatának tekinteni.

Ha valaki igazságosan itéli meg legújabb reformjainkat, az nem vádolhatja megalkotóikat azzal, hogy idegen, névszerűt német jogot másoltak volna. Mindegyik reformunkon felismerhető az önállóság utáni törekvés; talán valamenynyit a legnagyobb mértékben a S. E.-on és a polgári perrend legújabb tervezetén.

Hogy a Terv. nem másolata a német polgári perrendnek, az eléggé kitűnik a következőkből:

A Terv. a bírói pervezetést sokkal tágabb körre terjeszti ki, mint a német perrend; más-képpen szabályozza a szóbeli tárgyalást megelőző írásbeli előkészítést; alkalmazza a felek eskü alatti kihallgatását, de e mellett az esküt sem ejti el teljesen, míg a német perrend csak az utóbbit ismeri; a szóbeliséget a sommás eljárásban pedig általában sokkal szerencsésebb formában érvényesíti, mint a német perrend; sokkal sikerültebb a tervezetben az ellenmondás szabályozása és végül egészen új és nagyon sikerült a tervezet perfelvételi ca-surája is.

A Terv.-ben nemcsak a német, hanem más jogok nyomai is felismerhetők. Így a francia jogtól van átvéve a perelévülés (465. §) intézménye. Az angol jogból pedig ered a rendkívül tág bírói pervezetés, különösen a bírónak az a joga, hogy a tanukat a birtokokban levő okiratok felmutatására is kötelezheti (326. §); hogy a tanukat, a kiknek vallomásai ellentévesnek, egymással szembeviteli (322. §), és hogy a feleket a perben tanuképpen kihallgathatja

Tüntetés az egyetemen.

Pikler Gyula egyetemi tanárnak tanítványai tegnap délben egy bizalmi üdvözlő iratot akartak átnyújtani. Ezt megtudta az ellenpárt jobbjára technikusok és ősgószok, botokkal felfegyverkezve a terembe rohantak és mielőtt a bizalmi iratot átadhatták volna, nagy verekedést provokáltak. A zürzavar általános lőn, felkiáltások: »Eljen Bartha Miklós! Eljen Istóczy! Eljen a forradalom! Abeczug Wlassics! Le a zsidókkal. Ily körülmények között az előadás elmaradt, az ifjuság egyrésze küldöttségileg felkereste a Házban a kultuszminisztert, hogy tőle orvoslást kérjenek.

Wlassics miniszter azonban 1 és fél óráig nem volt jelen a Házban.

Pikler tanár tanítványai el vannak határozva, hogy a végletekig kitartanak szerette tanárjuk mellett és az előadásokat egy esetleg bérlendő külön helyiségben fogják hallgatni.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 29.

Elnök **Dániel Gábor** 10 órakor nyitja meg az ülést.

Napirend:

az Adria részletes tárgyalása.

Kálmán Károly: Elpanaszolja, hogy a magyar nép mennyire nyög a nagy adó terhe alatt.

Látjuk, hogy az adót minden téren fel-emelik. Az Adriának egy oly gazdag társaságnak pedig adómentességet adnak. Ez nem jogos, nem igazságos és nem törvényes.

Nem fogadja el a szakaszt. (Helyeslés a néppárton.)

A miniszter az adóelengedésről.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter; Reflektálni akar egyes felszólalásokra. Nem fog argumentumokat felhozni a szerződés mellett, mert hisz azt hiszi erre szükség nincs, — de az egyes vádakra fog válaszolni.

eskü alatt. (386—398). — 1895-ben megalkoták az új osztrák perrendet. Ennek a befolyása is érezhető a Terv-en, de csak csekély mértékben támaszkodott a Terv. itt-ott az osztrák perrendre. Ennek kiválóságát általában elismerik; az sok tekintetben tiszszáryalja a német perrendet is, a mely neki is mintául szolgált. Nekem azonban az a meggyőződésem, hogy a mi Tervezetünk jobb az osztrák perrendnél, mert számos rendelkezése helyesebb, beosztása sokkal könnyebben áttekinthető és nem oly tulságig részletező mint emez.

Sőt vannak részek a tervben, de már a S. E.-ban is, a melyek egészen újak, a melyek más külföldi jogokban nem találhatók fel. Így a felek eskü alatti kihallgatásának és az egyezségi eskünek együttes alkalmazása. Az eskü alatti kihallgatás eszméje, mint érintetem, az angol jogból való, de részletei egészen újak; valamint ismeretlen az angol jogban az egyezségi eskü is. Szintén önálló alkotás, azt mondhatnám uttörés a szóbeliség szabályozása a felebbviteli eljárásban. Nemcsak a Terv., de már a S. E. is valóban követésre méltó módon ültetik át az életbe azt az eszmét, hogy a felebbviteli eljárásban a szóbeliséget nem kell oly hatályosan érvényesíteni mint az első fokon.

A Tervezet a polgári peres eljárást egészen új alapon építi fel, a S. E.-t megelőző jogból, tehát a tvkezési rtsból és a novellából semmit sem vesz át. S így a Terv. is nélküli a jogfolytonosságot mint sok más újabb reformunk, sőt talán valamennyi közt legjobban. Nem valami örvendetes jelenség, hogy sok jogintézmé-

Megtámadták, hogy a miniszter itt az Adria érdekeit védi, ezzel szemben a leghatározottabban kijelenti, hogy ő itt tisztán a hazafias érdekeknek tesz eleget s oly szerződést véd, melyből a hazának nagy haszna van.

Hogy pedig az adómentesség törvénytelen volna, arra nézve hivatkozik a parlament 33 éves gyakorlatára, mikor a parlament minden éves esetben készséggel járult hozzá az adómentességhez. Így például nem kifogásolták a Folyam és Tengerhajózás adómentességét, valamint az Ungara Croata tengerhajózási társaságét sem.

(De mindkettő csak részben bír kedvezményvel Szerk.)

Kifogásolják, hogy a szubvenzió aránytalanul magas. Ezt az Adria mérlegéből czáfolja meg a miniszter, bizonyítva, hogy a társaság kisebb szubvenzióval deficzittel zárulna.

Statistikai adatokkal bizonyítja, hogy az Adria forgalma aránylag kis hasznot hoz. Az általános közgazdasági és kereskedelmi pangás nagyon megviselte az Adriát. Itt kétféle eszme merült fel. Az egyik a 6% dividenda; másik a % többlet megosztása az állammal.

Azt hiszi szóló, hogy az államnak egy társasággal kötött és folytatott rendszerrel szakítani nagyon bajos. (Ellentmondás balról.)

Polónyi Géza: Dehogy nehéz.

Hegedüs: A képviselő urnak talán nem nehéz, nekem nehéz. Konstatálja, hogy Magyarországára nézve, annak közgazdaságára a társaság által nyújtott szolgáltatások fellendítő hatással vannak, mert ha a kivített nem biztosítjuk magunknak, akkor a termelés is okvetlen hanyatlani fog. (Zajos ellentmondás balról)

Elnök figyelmezteti a képviselőket legyenek csendben, különben kénytelen lesz rendretusító jogával élni.

Förster Ottó: A hazáért ezt is szívesen!

Hegedüs Sándor miniszter: Azt hiszi, a végzetit tekintve, ez nem ütközik az 1898-ban megalkotott közteherviselési törvényekbe.

A hazafiatlanság vádjával is illették. Erre van egy megjegyzése. Birálják meg, hazafiatlan törekvése az, mikor az annyira gyűlölt nagy tőkét hazafias tereire igyekszik terelni?

Azt hiszi ez a törekvése sikerülmi is fog neki s annak gyümölcseit a közel jövőben élvezni is fogjuk.

Rámutat az Adria óriási kivételére, melynek közvetett hasznát nemcsak a búzatermélő

földműves, de az utolsó favágó is érezte. (Zajos ellentmondás balról). A miniszter kéri a 27. szakaszt elfogadni. (Élénk helyeslés jobbról, zaj ellentmondás balfelől).

Pichler Győző: Személyes kérdésben kijelenti, hogy a mikor a miniszterrel szemben kiméletlen, azt politikájának tudja be.

Szünet után:

Molnár Józsiás: Hosszasan foglalkozik a székelyek ügyével s sokkal fontosabbnak tartja ezek sorsán valamiképp segíteni, mint az Adriát adómentesíteni. A szakaszt nem fogadja el.

Szalay felszólalása után a vita tárgyalását holnapra halasztották.

A jogászegylet felolvasó ülése.

Már régóta úgy beszélnek a nemrég nagy bűhóval megalakított jogászegyletről, mint valami halotról, a mely csak temetésre vár. Ennek az állításnak alapos czáfolata volt a vasárnap délelőtti felolvasó ülés, a melyen az egyesület tagjai és az egylet iránti érdeklődők nagy számmal vettek részt.

Jelen voltak:

Dr. Ritoók Zsigmond, Hlatky Endre, dr. Váradny Zsigmond, Nizsalovszky Endre, dr. Gyémánt Jenő, dr. Mártonfy Bogdán, dr. Adorján Ármin, Nagy Lajos, Kérech Péter, dr. Bozóky Alajos, dr. Nagy Ernő, dr. Bulyovszky József, dr. Perczel Adolf, dr. Tassy Pál, dr. Mór Pál, dr. Nagy Ferencz, Ember Géza, dr. Baróthy Pál, Velyáczky Gyula, dr. Kepes László, Gyenge Béla, Herman Aladár, Medvigy Gábor, Krüger Aladár, Benkő Ernő, dr. Szolnok Jenő, Gutmann Gábor, Medvigy István, Puskás Béla, Stachó Károly, Kolb Géza, Sebő Mihály, Jantsovits Jenő, Dukesz, István, Molnár Kálmán stb.

Nem csalódnak, ha ezt a kivételes érdeklődést annak a kiválóan érdekes felolvasásnak tudjuk be, a melyet dr. **Magyary Géza** jogakadémiánk tudós tanára tartott a polgári perrendtartás reformjáról.

A polgári perrendtartás ujjáalkotása régi vágya a magyar jogászközönségnek s épp azért a közzétett tervezet mindenfelől beható kritikában, méltánylásban és — itt-ott — erélyes lerántásban is részesül. A nagy közönség is tudomást szerzett már arról, hogy az ügyvédek és a kereskedők egyhangulag követelik bizonyos, rájuk sérelmes §-ok megváltoztatását.

nyünket teljesen új alapokon, a régiek teljes mellőzésével építjük fel, mert ez csak az utóbbiak nagy fogyatékoságát bizonyítja úgy, hogy azokat az új jog megalkotásánál nem lehet figyelembe venni. És tényleg a törvénykezési rendtartás nem oly alkotás, a mely valakit bármikor is kielégített volna. Nyom nélkül fog el tűnni, mielőtt helyét elfoglalja az új jog.

Nálunk a peres eljárás terén a történeti jogfejlődés alapjait a S. E. vetette meg. Világos bizonyítéka ennek legújabb tervezetünk, amely egészen a S. E.-hoz simul.

Azonban itt-ott ettől mégis eltér és néhány oly intézménye is van, a melyeket a S. E. még nem ismer. Egyik legnevezetesebb eltérése a S. E.-tól a járásbírói hatáskör kiterjesztése, néhány kivételt leszámítva, az összes 1000 koronán aluli vagyoni jogi perekre. Ez különben csak tetelözése annak a reformnak, a mely nálunk már évtizedek óta van folyamatban. Egészen új pedig a perfelvételi caesura, az ellemondás és a perakadályok elintézése itélettel. Az előbbi hivatva van a perek gyors lebonyolítását előmozdítani; a második pedig egy sajátos perorvoslat, a melylyel az alperes az ellene hozott makacssági itéletet fogja megtámadni, a harmadiknak végül czélja a felebbezés útját biztosítani a perakadályok tárgyában hozott határozatok számára, mivel az a Terv. szerint csak itéletek részére áll nyitva.

Egészen véve pedig a Terv. a legkiválóbb törvényhozási munkálatok közé tartozik.

Sok évi munka gyümölcse és eltekintve a

sommás eljárásról szóló törvénytől, immár a harmadik munkálat, a mely a végleges perrend reformját tartalmazza.

Ez természetesen semmit sem von le a nagy értékéből. Az éles jogászai felfogást és mély belátást, a mely rendelkezéseiben nyilvánul meg a legszigorubb bírálat mellett is el kell ismerni.

Ez azonban nem azt jelenti, hogy minden rendelkezését helyeselném is. Már többször tettem kifogást s nézetem most sem változott meg a szóbeliség ama formája ellen, a melyet a törvényszékek mint első foku bíróságok előtti eljárásban alkalmaz. A szóbeliség ez a formája Németországban is sok bajt okozott s azok hihetőleg nálunk sem fognak elmaradni. Fogyatkozása a Tervezetnek az is, hogy nincs elegendő kielégítő rendelkezése a tény és jogkérdés elválasztására a felülvizsgálati eljárásban, úgy hogy a jövőre is a gyakorlat lesz kénytelen a helyes utat keresni.

Helytelennek tartom azt a rendelkezését is, hogy a perakadályok tárgyában a bíróság itélettel fog határozni.

Előnye azonban oly túlnyomóak, hogy a gyakorlatban a fogyatkozásai mellett is nagyon be fog válni. Ennyit általános jellemzésül.

Részletesebben most csak két kérdésről óhajtok nyilatkozni: az egyik a kereskedelmi bíróságok intézménye, a másik, hogy minő szerep jut a bírónak a Terv. szerint a peres felekkel szemben.

Magyary Géza rövid idővel ezelőtt a budapesti jogászegyletben tartott nagyérdemű felolvasást a perrendtartási tervezet egy részéről; itteni felolvasását annál nagyobb érdeklődéssel várták jogász körökben.

A gyűlés kezdetén *Ritók* Zsigmond elnök üdvözölte a megjelenteket s egyttal célzást tett az eddigi részvétlenségre is, a melyen okulva, többen már bejelentett felolvasásukat visszavonták. Nézetünk szerint a részvétlenségnek az is egyik oka, hogy a felolvasásokat nem jelzik előre *hírlapokban*. A tagokat meghívják ugyan személyre szóló meghívókkal, de egyrészt ezek is elfelejtik, másrészt a felolvasások iránt nem csak az egyesület tagjai érdeklődnek s ezeknek is módot kell nyújtani, hogy megtudják a felolvasások tárgyát, idejét és helyét.

Dr. *Magyary* Géza felolvasása három részből állott. Az első részben a polgári perrendtartás tervezetét védelmezte attól a sokat hangoztatott vádtól, hogy az egyszerűen a német perrendtartási törvény szolgai másolata s kimutatta a magyar tervezet eredeti vonásait és előnyeit. A második részben a kereskedelmi bíróságok szervezetét bírálta, kiterjeszkedve a külföldi jogok alapos ismertetésére. A tervezet bírálata során éles jogász logikával vezette le a végső következtetést: hogy a jelenlegi magyar bírói szervezetből a nem bírói kereskedő ünlőkök mellőzendők, a budapesti kereskedelmi és váltóörvényesek azonban, mely eddigé ki-tünőnek bizonyult, mint szakbíráóság az ügyek meghatározott körére feuntartandó. A harmadik rész végül a bírói szervezet hatalmáról szólt.

A felolvasást mindvégig feszült figyelemmel hallgatták s végül zajosan megéljenezték; első részét lapunk mai számában, a harmadikat holnap közöljük. A kereskedelmi bíráóságról szóló második rész Budapesten fog megjelenni.

Ülés végén bejelentette az elnök, hogy a legközelebbi felolvasást dr. *Tassy* Pál főügyész fogja tartani.

A Kath. Legényegylet közgyűlése.

Vasárnap ülte a kath. legényegylet védő szentjének, a názáreti szent ácsnak, sz. Józsefnek pártfogási ünnepét.

E jelentőségteljes napon már a kora reggeli órákban, az egylet helyiségébe gyűltek a tagok, honnan fél 7 órakor az egylet díszszülője alatt testületileg át vonultak a sz. László plebánia-templomba, hol az egylet élő és meghalt tagjaiért ünnepélyes sz. misét tartott az egylet igazgatója *Pálffy* Béla hittanár.

Mise előtt azon tagok, kik még nem végezték el husvétii sz. gyónásukat, a szentséghez járultak 42-en s mise alatt magukhoz vették az Ur szent testét.

Ez ünnepélyes pillanat előtt *Pálffy* igazgató beszédet tartott az áldozást végző és többi szép számban megjelenő tagokhoz.

Beszédében a N. Konstantin császár történetéből indult ki. Csekély számu volt a keresztény szívű császár serege, temérdek a pogány érzésű ellenség. Köröskörül elpusztult földdek, feldult tűzhelyek mutatták az ellenség erejét s hosszú sorban, koldusbotra jutva gyülekeztek a menekülők Konstantin köré. A levertség e pillanatában tünt fel a kereszt a biztással e jelben győzni fogsz. És mikor a kis sereg megragadta a szent jelet, a megváltó ereje szállt belé és győzött és visszafoglalta, ami az övé és el verte azokat, kik a másét kívánták. Később aztán a legyőzöttek is áldották a győzelmes keresztet, mely először tette testvérekké az embereket.

Ezután röviden felemlítve a szociális bajokat, úgy fejté ki a képet, hogy a kis emberek is harc előtt állanak most, az élet nagy har-

ca előtt. Az ellenség tenger sok seregét mutatja a pusztulás, a talajt és tekintélyt vesztett iparos elem. A megtámadottak tábora kicsiny s akiből áll azok is menekültek, tán koldusbotra jutottak, de él az Isten s ereje nem gyöngült. Fel kell menni a Kálváriára a keresztért, mert ott terem, de ha feljutottunk, ha megragadtuk e jelben győzni fogunk. Es győzel-münk annál dicsőbb lesz, mert nem a máséra vágyunk, csak azt akarjuk vissza szerezni, ami a miénk volt.

A társadalomban fent is megindult a keresztény eszmék iránti lelkesülés. Dolgozik ott fent az ész tudása, nálunk a kéz becsületes munkája.

E becsületes, e szent küzdelemhez erősítse az áldozáshoz járulókat annak szent teste, ki maga is vitte a keresztet türelmesen az összerokadásig.

Tudás és munka küzdjön együtt, míg Isten megáldja a tisztas ipart.

Beszéd után teljes rendben és áhitattal folyt az áldozás, mely után zászló alatt az egylet helyiségébe gyűltek a tagok.

Ez alkalomra csinosan fel volt terítve az egylet nagy terme s az asztalok körül csakhamar elhelyezkedtek a tagok.

Az asztalfőn ifj. *Jóó* Ferenczné ült, házi asszonyi tisztjében, jobb és baloldalon pedig a két házi kisasszony *Kauczél* Mariska és *Jóó* Karolin számára volt fenntartva a hely. Utánuk *Pálffy* igazgató, *Rottensteiner* István dékán a tisztviselőség és a tagok találtak helyét.

A három fogásból álló reggeli igazán családias hangulatban tölt el, közben az igazgató szólt a tagokhoz, a testvéries szeretetről s köszönetet mondott a megjelent hölgyeknek. Pompásan sikerült reggeli után *Ambrus* r. tag vadaszkürt utánzásai produkciója, mit való-ságos élvezet volt hallani. A himnust, havasi kürtöt s' b. adta elő.

A közgyűlés.

Délután 5 órakor közgyűlést tartott az egylet, melynek tárgya az évi beszámoló volt.

Az előki megnyitóban Dr. *Vucskics* Gyula visszatekintett a letűnt század törekvéseire, melyek annyira elhanyagolták az iparososztály érdekeit.

Rámutat azután a következményekre, melyeket a liberális és radikális elvek a társadalomban okoztak. Örömmel említi fel, hogy a század végén más tünetek merültek fel.

Államférfiak és tudósok — élükön Szent-atyánkkal XIII. Leó pápával — észrevették a bajt, a társadalmi betegséget, melyben a művelt államok népei szenvednek és széleskörű politikai és társadalmi tevékenységet indítottak meg a bajok orvoslására. Csaknem egy évtized óta az államok törvényhozását és az egész társadalmat — kezdve a koronás főktől, főpapoktól és főnemeseiktől — karöltve látjuk működni a liberális és keresztény krisztusi munkájában. Európa parlamentjeiben szociális irányú törvényhozás fejlődött ki s az újabb hozott törvények kétségkívül sokat tettek a helyzet javulására, az úgynevezett kis emberek — kisczagdák és kisiparosok — megmentésére. Egymásután keletkeztek az üdvösnél üdvösebb jótékony célú egyletek — mindegyiknek czelja az emberiség mélyen érzett testi vagy lelki bajján segíteni. Az önzetlen felebaráti szeretet olyan műveket alkotott, amilyenre csak a kereszténység leg-szebb korszakában volt hozzá fogható példa.

Ez időre — a múlt század utolsó éveire — esik a magyarországi kath. legényegylet-eknek újabb felkarolása is. A német egyletek mintájára mindjárt azok alapítása után — az 50—60-as években — nálunk is alakultak ugyan egyletek, de a 70-es években kifejlődött önző közzgazdasági harc, liberális szellem és hitközönység jórészt elnyomta azokat. Most, a mint a közvélemény felszabadult a három évtizedig tartott lidércnyomás alól s amint az iparos osztályt saját nyomora rávezette a liberális közzgazdasági rendszer — a szabad ipar — káros következményeinek megismerésére, — újra a legényegyletek felé fordult a közvélemény s első sorban az iparos osztály és jóakaróinak érdeklődése, rokonszerve és áldozatkészsége.

Ez hozta létre harmadfélév előtt a mi egyletünket is. A viszonyokban és közzszükségletben van gyökere, azért talált bőkezű pártfo-

gókra, kik áldoztak érte, azért talált önzetlen elöljárókra, munkás tagokra, kik fejlesztették.

Múlt évi működésünkről számot adni jött össze e közgyűlés. Ha sikert tudunk felmutatni legyen a dicsőség Istené, az erkölcsi és anyagi haszon a ker. iparos ifjuságé!

Szt. József védelme alatt viruljon egyletünk tovább s töltsse be a jövőben még fokozott sikerrel magasztos feladatát!

Pénztári jelentés szerint pénzmaradvány 1335 korona.

A költségelirányzat 6000 korona bevétel mellett csupán a múlt évi rendes bevételeket véve 600 korona pénztári maradvánnyal van előirányozva.

Pénztárnoknak sok fáradságáért a számvizsgáló bizottság javaslata alapján a felmentvényt a közgyűlés megadja s *Fetser* Antal apát-kanonok indítványára köszönetet mondott.

Igazgató röviden statisztizse vázlatot ad az egylet három évi életéről. A múlt évben igazgató 4 csütörtök este Magyarország földrajzát ismertette s 36 órán át apolegetikai tárgyú előadást tartott. Egy felolvasást *Novotny* Alphonz tartott a dísz gyűlésen.

Volt 7 választmányi,
6 ifjusági,
4 vigalmi bizottsági,
5 rendezői gyűlés.

Enek óra 120, helyesirási óra 5 héten tartott, szakrajzot aránylag az idén is kevesen látogatták.

A közgyűlés segédpénztárnoknak *Rottensteiner* Istvánt, könyvtárnoknak *Tóth* Lajost választotta meg.

A gyűlés végén *Fetser* kanonok lelkes buzdító beszédet intézett az ifjakhoz, mire a gyűlés véget ért.

UJDONSAGOK.

Schlauch Lőrincz diszebedje.

Nagyvárad nagynevű egyházfejedelmének, dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspöknek a számára szellemi és anyagi gazdagsága egyaránt kimérték a vezérlő szerepet s ő ezt a szerepet betölti teljesen. Nincs politikai vagy társadalmi mozzanat a magyar történelem legújabb korszakában, a hol neki kiváló szerep ne jutna s e szerep fénye bőven árad szék-városára, Nagyváradra is.

Most a pápa nagykövetét, Talliani nunciust látta vendégül Budapesten, a Nemzeti Kaszinóban Nagyvárad bibornok-püspöke. Körülötte egyházi és világi előkelőségek, főpapok, főrendek és képviselők s ebben a fényes társaságban a házi gazda bibornok-püspökünk, *Schlauch* Lőrincz dr. volt.

A diszebedről magáról következő tudósítást vettük:

Este 7 órakor a Nemzeti Kaszinó fényesen feldíszített dísztermében *Schlauch* Lőrincz dr. bibornok-püspök ebédet adott Talliani nunciusz tiszteletére, a ki az új osztrák bibornokok felavatása alkalmával utazott Budapestre. Jelen voltak:

Schlauch Lőrincz bibornok-püspök jobbán Talliani nunciusz, balján gr. *Zichy* Nándor aranygyapjas vitéz ült. *Osászka* György kalocsai érsek, dr. *Samassa* József egri érsek, *Bubics* Zsigmond kassai püspök, br. *Hornig* Károly veszprémi püspök, *Dessenffy* Sándor csanádi püspök, *Pável* Mihály nagyváradai gör. kath. püspök, *Szabó* János szamosújvári püspök, dr. *Rádu* Demeter lugosi püspök, dr. *Wlassics* Gyula kultuszminiszter, gr. *Wenckheim* Frigyes, dr. *Csekonics* Endre, dr. *Szapáry* Pál, br. *Wodianer* Albert, dr. *Andrássy* Aladár, br. *Harkányi* Frigyes, *Rudnay* Béla rendőrfőka-

pitán, *Falk* Miksa képviselő, dr. *Kéthy* Károly egyetemi tanár, *Radnai* Farkas nagyváradi prépost-kanonok, *Felser* Antal nagyváradi apát-kanonok, *Aversa* József nuncziaturai titkár, *Schlauch* Nándor jószágkormányzó, dr. *Dirner* Lajos orvostanár, dr. *Günther* Antal, dr. *Schlauch* Géza rendőrorvos, *Mayer* Antal pápai th. káplán, *Schlauch* Lajos járásbíró.

Vakok, siketnémák etc.

Valamikor régen a rege szavai szerint, nagy haragra gyulának Görögországban a vakok, siketnémák, sánták, hülyék stb. Szegényeknek végtelenül rosszul esett az, hogy az összes népszámlálási lapokon nekik külön rovatokat kell kitölteniük, a hol pironkodva diszlik a nekik kimért epitheton ornans: vak, siketnéma, sánta vagy hülye.

Mikor aztán nagyon elterjedtek mindeme fogyatkozások, az elkeseredés is tetőpontjára hágott.

Egy szép napon összegyülekeztek tehát, Diána templomában s kiöntötték keserűségüket.

— Minket gyaláznak meg azzal, hogy külön rubrikába szorítanak? Nézzétek! Itt van köztünk Glaukosz; vak ugyan, de milyen gyönyörűen cizteráz! Dionédész sánta, de szemeivel az Osszától a Pélionig lát. Alkonon nyelvét megköltötték s füleit érzéketlenné tették az istenek; de az olumposzi versenyen kétszer nyert díjat futással. Mikenosz elméje kissé elborult; de mikor az areopág ellen kritikát akartunk íratni az athenei krajczáros ujságban, úgy megírta, hogy sajtópert kapott érte. Pompás radikális hírlapíró! S ezt a ragyogó tábor, az embereknek ezt az elejét vetik leléző módon külön rubrikába?

A gyűlés viharosan helyeselt s kimondották, hogy ők fognak majd külön népszámlálási íveket kibocsátani, a melyen a fogyatkozások helyett e rovat fog szerepelni:

— Testileg és szellemileg ép (szegény)

Egy hét múlva az egész gyűlés együtt volt újból — az athenei lipótmezei tébolydában.

Abból az alkalomból jutott eszünkbe ez a kis mese, mikor némelyek Björnsonban és Tolsztojban a kozmopolitizmust, Newtonban és Voltaireben az atheizmust találják nagyságuk okának.

Holott pedig úgy áll a dolog, hogy ők nagyok kozmopolitizmusok és atheizmusok dacára és nagyok, de éppen nem eme fogyatkozásokban.

Hja, ezen ne tessék fennakadni. Ha a hülye bármilyen erős testileg, a hülyeségre tett célzásokra kifakad s bár magáról minden érdekeltégi vádat lerázni igyekszik, azért hevesen védeni fogja szegény hülyéket. Szintugy a vak zeneművész a vakság iránt lesz érzékeny — a hazafiságot nem ismerő pedig a kozmopolitizmus iránt.

Régi történet, de mindig új marad.

Ezek után befejezésül elég lesz kioloznunk egyik szabadelpvüparti hivatalos lap következő bölcs vélekedését:

És Newton óta és Voltaire óta száz-ezerszámra vagyunk itt emberek — semmivel sem rosszabbak mint a többiek — a kik ateisták vagyunk.

És ha kissé körültekintenek a világban, látni fogják, hogy egy ragyogó tábor van, a népek elitje, a népek tanítói, a népek büsz-

kesége, a mely kozmopolitának vallja magát. Köztünk ilyen emberek: Tolsztoj és Björnson. És a nemzetük bizony nem tagadja meg őket.

Alkalmilag majd felhasználhatja ezeket valaki, ha liberális részről hazafiságot és vallásosságot hall emlegetni.

Nem válaszként (az fölösleges), hanem csak úgy összevetésül idézzük *Bartha* Miklósnak néhány idevaló szavát:

Azt ajánlom az ifjúságuk, hogy ne tegye magáévá a Pikler tanár ur tanításait. Jegyezze meg magának, hogy

a kinek nincs hazája: sehonnai;
a kinek nincs nemzete: bitang;
a kinek nincs vallása: számár.

Haza nélkül nincs tűzhely, nincs család, nincs rend, nincs szabadság. Hanem van vadállati állapot.

Nemzet nélkül nincs hagyomány, nincs közszellem, nincs kultúra, nincs nyelv. Nemzeti nyelv nélkül az ember vagy bög, vagy ugat, vagy nyávog.

Vallás nélkül barmokká sülyednek. Mert az ember és a barom között az áthidalhatatlan különbség abban az órában keletkezett, amikor az ember tudatára jött annak, hogy a mindenség rendjét egy örökkévaló és mindenható Isten tartja fenn, a ki jó, bölcs és igazságos.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krétt. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krétt. Más időben 50 kr. Május 1. Orvos-egylet gyűlése d. u. 5 órakor.

* **Udvari bál.** A holnap esti udvari bálra Ferencz Ferdinánd főherczeg, Ottó főherczeg és neje, Mária Jozefa főherczegnő, Frigyes főherczeg és neje, Izabella főherczegnő, két leánykával és Klotild főherczegnő Budapestre érkeznek.

* **Ülés a vármegyén.** A biharvármegyei központi választmány ma (kedden) délelőtt 10 órakor, a megyeház tanácstermében ülést tart.

* **Miniszteri biztos a kereskedelmi iskola érettségi vizsgálatain.** A nagyváradi társulati felső kereskedelmi iskolában az idén tartandó érettségi vizsgálatokra miniszteri biztosul a vallás- és közoktatásügyi miniszter a maga részéről dr. *Schack* Béla felső kereskedelmi iskolai főigazgatót küldte ki. Így tehát az 1901. év folyamán tartandó érettségi vizsgálatokon *Schack* fog elnökölni.

* **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter *Fatzkó* Antalt, a nagyváradi kir. ügyészséghez beosztott bírósági aljegyzőt a nagyváradi kir. ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottul rendelte ki.

* **Megrongált táviróvezeték.** A nagyváradi m. kir. posta és távirda-igazgatóság panaszt emelt az alispánnál, hogy Székelyhid és Érmihályfalva között, különösen pedig Érselinden, a táviró-oszlopok fehér elszigetelő csészéit teljesen összeroncolták. A posta-és távirda igazgatóság panaszára az alispán vizsgálatot indított s intézkedéseket tett, hogy ne ismétlődjenek a rongálások. Kisült különben, hogy az arra járó iskolás fiuk követték el a rongálást.

* **Új csendőr-örs.** Bagamérban a 3. sz. csendőr szárnyparancsnokság négy főből álló csendőr különítményt állít fel, mely örs már a közeli napokban megkezdí működését.

* **A griesheimi katasztrófa.** Frankfurtból jelentik, hogy az anyagi kár, melyet a tűz Griesheimben okozott, mintegy 5 millió márkára rag. A halottak száma 15, többnyire tűzoltók. A sebesültek száma 150.

* **Postai kinevezések.** A nagyváradi m. kir. posta- és távirda igazgatóság postameszterekké kinevezte: *Bottha* Istvánt a baji kerületbe, *Nagy* Sándort pedig a csegődi kerületbe. *Baranyi* Lionát Kárász-Telekibe, *Richter* Arankát Nagy-Pébe.

Posta és távirdui kiadónökké képesítette: *Medzihradszky* Laurát, *Medzihradszky* Mariskát és *Rácz* Margitot.

* **Vizbefulladt gyermek.** Gyanté pusztán *Kalácsa* János héres hasonnevű fiacskája játszás közben a vizeskádba esett s ott megfulladt. — A vizsgálat most folyik az irányban, hogy vajjon a szüleit terheli-e vétkes vigyázatlanság vagy gondatlanság.

* **Az 1901. év szobrai.** A millennáris év óta annyi szobrot nem lepleztek le Magyarországon, mint a hány leleplezésre ezidén készülnek. Hat nagyobb emlékmű és egész sereg kisebb jelentőségű szobormű. A szobrok legnagyobb része már készen áll a *Beschorner*-féle újpesti ércöntödében. Az emlékművek a következők: *Tompa* Mihály szobra, melyet *Rimaszombat*on lepleznek le júniusban, *Erzsébet* királyné életnagyságu szobra, melyet *Gödöllő*n májusban lepleznek le. *Wesselényi* Miklós báró szobrát leplezik *Zilahon* szeptemberben. *Szavoyai* Eugén, a zentai hős lovasszobrát a *budai* várkertben leplezik le. *Fadrusz* János: *Mátyás* király lovasszobrát *Kolozsvárt* és *Kossuth* Lajos szobrát *Nagy-Szalontán* az ősszel fogják leplezni. Ezenkívül fölláttják a budai királyi várakban *Mátyás király kútját*, *Strobl* pompás művét és *Jankovics* Gyula *Háboru és Béke* című allegorikus szoborcsoportját, melynek gipszmintái a párisi világkiállításán feltűnést keltettek. Leleplezésre kerül még az idén az *isaszei* hővédszobor és a *kerepesi-uti* temetőben négy nagyobb szerű *siremlék*: *Irányi* Dániel, *Kozma* Sándor főügyész, *Salamon* Ferencz történetirő, valamint *Liptai* Béla báró. Ontás alatt áll a tiz kisméretű szobor közül *Bocskay* István és *Zrinyi* Miklós szobra.

* **Dühöngő örült.** Sajti Nagy János szalontai fiatal gazdaemberen az elmebaj csilhatatlan jelei már régóta mutatkoztak, azonban mindaddig csendesesen viselte magát. Az elmúlt héten azonban az állapota hirtelenül a legveszélyesebb stadiumba ment át, úgy hogy kényeszerubbonyba kötve volt kénytelen a rendőrség őt a nagyváradi közkórházba beszéltetni.

* **Betörés a Kolozsvári-utcán.** Emlegettek a mult napokban, hogy ismeretlen tettes betört az özv. *Bocskay* Istvánné szül. *Kovács* Mari lakására s a szekrényben levő 272 koronát s több értékes holmit ellopott. A rendőrségnek ma sikerült a tettest kézre keríteni *Domján* Sára nagyszalontai lakos személyében. Betörés után Nagyszalontára szökött s ott negyven forintot helyezett el a lopott pénzből. A csendőrség elől azonban csakhamar visszaszökött Váradra, itt aztán tegnap letartóztaták. A vizsgálat folyamatban van.

* **Dr. Korányi Frigyes jubileuma.** A tudományegyletem dísztermében *Korányi* tanár ünneplésére rendezett díszülés vasárnap déli tizenkét órakor vette kezdetét. Ezt megelőzőleg *Wlassics* kultuszminiszter a rektori szobában az egyetemi tanács és a többi tanárok jelenlétében üdvözölte a kormány és a magamévében a jubiléum, mint tudóst és tanárt, mire *Korányi* meghatva mondott köszönetet. Majd átvonultak a díszterembe, a hol már nagy és díszes közönség gyűlt össze, hogy részt vegyen a tudós tanár ünneplésében. A díszhelyen *Wlassics* Gyula kultuszminiszter, *Zsilinszky* államtitkár, *Perczel* Dezső, a képviselőház elnöke, *Dániel* Gábor a képviselőház alelnöke és még számosan foglaltak helyet köz-

életük kitünőségei közül. Az egyetemi asztalnál az ünnepeit családja s a diszasztalnál az egyetemi tanács tagjai ültek.

A diszülést az egyetem rektora Kisfaludi A. Béla nyitotta meg, lendületes beszédben üdvözölve dr. Korányit s tudatva vele, hogy az egyetem tanácsa tudorral avatásának ötvenedik évfordulója alkalmával, jubiláris arany diplomával tünteti ki. Ekkor dr. Bóray Árpád orvoskari dékán szép beszéd kíséretében nyújtotta át a jubiláris diplomát az ünnepeletnek. Utána a kolozsvári egyetem küldöttje Buday Kálmán üdvözölte a kolozsvári testvér-egyetem nevében. Nagyobb csend támadt a teremben akkor, amikor az ünnepelet professzor kezdett szólni. Az igaz meghatottság hangján köszönte meg azt a kitüntetést, az ünnepeletet, majd vázlatosan elmondja pályafutása kezdetét, küzdelmeit, későbbi sikereit. Beszédét szűnni nem akaró éljenzés között fejezi be. Dr. Kélli Károly egyetemi tanár a jubiláris volt tanítványai és segédei nevében beszélt, átnyújtva neki az ünnepi kettős aranyérmét, melynek egyik felén Korányi domborművé arcképe van, a másik felén allegorikus csoportozat, melyet az emlékfóliát vesz körül. *Navratil* Dezső az orvostanhaligatók segítő egyesülete nevében szép beszéd mellett piros szallagos babérágat nyújtott át. A lélekemelő ünnepélyt *Kisfaludy* rektor beszéde zárta be.

* **A számonkérőszék működése.** Tegnap is folytatta működését a számonkérőszék. A délelőtti folyamán a mérnöki és főügyész hivatalát vizsgálta felül, délután pedig a rendőrségi hivatalt, hol az ügyiratok kezelésére nézve szerzett beható felvilágosításokat. Ezután a szolgálat vezetését, a legénységi szobákat, a foghelyeket, végül pedig a velencei rendőr kitüntetését és a tolonczházat tekintette meg. Mindenütt kellő rendet talált.

* **Meglopott zsebtolvaj.** Pirulva, lesütött szemekkel állott meg tegnap a rendőrbiztos előtt *Hamza Gyuri* notorius zsebtolvaj. Szégyelte bevallani, de hiába, — úgy történt. A nagypiacson meglopta *Matyi Simon*, ki Kisjenőből jött be Nagyváradra. Tíz forintot talált a Hamza zsebében s a lopott pénzt átadta egy kis *tizenhárom* éves, — szintén alaposan kitanult, — zsebtolvajnak. A rendőrség hamarosan kézrekerítette a tolvajokat, azonban tagadnak mindketten, de oly ügyesen, hogy *Hamza Gyuri* ismét elpirult szégyenletében. Azt hitte ez ideig, hogy olyan kiválóan csak ő tud tagadni.

* **Elhunyt 48-as honvéd főhadnagy.** Mint mély részvétellel értesülünk, az 1848/49-iki dicső napoknak ismét kidőlt egyik kiváló, derék vitéze. *Turcsányi István* nyugalmazott m. kir. tárnok jobblétre szenderült. 27-én délután 4 órakor helyezték örök nyugalomra. A mélyen lesújtott család a következő gyászjelentést adta ki:

Turcsányi Ferencz, Petrus József, Irén és Erzsike a többi rokonok nevében is megtört szívvel tudatják a legjobb atya, após és nagy- atya *Turcsányi István* nyug. m. kir. adótárnok, volt 48—49-es honvéd főhadnagynak élete 84-ik évében hosszas szenvedés után folyó évi április hó 25-én d. u. 5 órakor történt csendes elhunytát. A drága halott földi része f. hó 25-én d. u. 4 órakor fog a róm. kath. szertartás szerint örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise áldozat f. hó 28-én fog lelki-üdvéért az egék urának bemutatni. Belényes, 1901. április hó 26-án. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **A Magyarországi Hirlapírók Nyugdíj-intézete** vasárnap délelőtti 11 órakor tartotta *Falk Miksa* elnöklelte alatt rendes évi közgyűlését az intézet alkotmány-utcai házában. A jegyzőkönyvet *Molnár Antal* titkár vezette. *Falk Miksa* elnök melegen üdvözölte az egybegyűlteket, akik szokatlanul nagy számmal jelentek meg. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentését az 1900-dik évről a közgyűlés tuda-

másul vette és a fölmentvényt megadta. Miként az eddigi, úgy a mai közgyűlésen is szóba került, hogy az első osztály nyugdíjazások dotációja emeltesse, de mivel az indítvány nem adatott be a kellő időben, azt jelen alkalommal mellőzték. *Cziklai Lajos* szép beszédben, kegyeletes szavakkal indítványozta, hogy *Csernátóny Lajosnak*, a hirlapírók nemrég elhunyt doyenjaink arcképét, ugysis mint hirlapíróét, ugysis mint nagylelkű adományozót, aki 10.000 koronát hagyott az intézménynek, a nyugdíj-intézet festesse meg s ünnepélyesen leplezze le. A közgyűlés általános helyesléssel egyhangulag magáévá tette az indítványt. Ezután a szavazást ejtették meg, melynek eredménye szerint az igazgatóságba bevélasztattak: *Cziklai Lajos*, *Galléri Mór*, *Sturm Albert*, *Schiller Zsigmond*, *Szatmári Mór*. A felügyelő-bizottság tagjai lettek: *Fái Béla*, *György Aladár*, *Lendvai Sándor*, *Peisner Ignác* és *Szőcs Pál*. A közgyűlés igazgatósági ülés követte, mely után lakoma volt az *István főherceg-szálló* első emeleti termében. A folköszöntők közül *Falk Miksáé*, *Hegedűs Sándor* miniszteré és *Neményi Ambrusé* tetszett.

* **Kiadó vadászterület.** Oláh-Homorog község vadászterületét, mint a hogyan értesülünk, 1901. évi május hó 11-én nyilvános árverés útján, a nevezett község község-házánál bérbeadják. Közelebbi feltételek az ottani előjárásnál megtekinthetők.

* **Ristori.** Hogy egy nyolczvanéves hires művész nő férjhez megy, ez bizonyára érdekes napi újdonság, még ha nem is igaz. Így gondolkozott a bécsi »*Extrablatt*« újdonsza is és megírta, vele pedig megírták az összes magyar lapok, hogy *Ristori asszony*, a hires énekesnő, *Grillo márkí özvegye*, ki most 80 éves, férjhez megy *Casano szenátorhoz*, *Turin város polgármesteréhez*. Olasz újságíró kollégáink is elolvasták ezt a hírt azzal a különbséggel, hogy nem hitték el, hanem utána jártak a dolognak és megállapították a következőket: *Ristori asszony* nem 80 éves, hanem alig 60, sohase volt énekesnő, hanem mindig drámai színésznő volt, nem özvegye, hanem boldog felesége a legjobb egészségnek örvendő *Grilló márkának* továbbá, hogy a turini polgármester neve nem *Casano*, és hogy ilyen nevű szenátor egyáltalán nem létezik. S mondja valaki, hogy nincs pontos értesülése a »*gründlick*« sógorok hirlapírodalmának.

* **Az éneklő madarak védelme.** A földművelésügyi miniszter leirt Nagyvárad városához és Biharvármegyéhez, hogy az éneklőmadarakat vegyék pártfogásukba s tegyenek intézkedéseket a pusztításuk megakadályozására. Hasonló leiratot kaptak Magyarország összes városai és vármegyéi.

* **A dupla szoknya titka.** *Nyakas L.*-né és *Mayer Mártonné* tegnap azért kísérték a rendőrségre, mert dupla szoknyájuk volt.

Heller Márkus kapuczinus-utcai edénykereskedő kísértette be őket s előadta, hogy a két asszony három findzsát meg hét darab tányért emelt el a boltjából.

— Már hogy emeltük volna, siránkozott *Nyakas Lászlóné*, mikor nincs nálunk? Ide nézzen tekintetes főbiztos ur!

Kinyitotta mind a két kezét s csakugyan nem volt bennük semmi. *Mayer Mártonné* náál dettó.

— Nem ám, adta meg a magyarázatot *Heller Márkus*, mert elrejtették a szoknyájukba.

— Már hogy rejtették volna, tekintetes főkapitány ur, mikor abból ki kellene hogy essen?

Ott volt azért min a három findzsa s mind a két tányér. Kiszült az is, miért nem hullottak ki, mert a hölgyeken kettős szoknya volt, alól összevarrva.

Megfejtetvén a rejtelmes tányér eltűnés, *Heller* visszakapta edényeit s miután kár nem volt, panaszától elállott. A két elmés tolvajt erre dupla szoknyáikkal együtt utnak eresztették.

* **Két öngyilkosság.** Szalontai levelezőnk két öngyilkosságról értesít. Az egyiket *Csordás János* szalontai gazdaember követte el. Régi gyógyíthatatlan betegsége annyira elkoserítette, hogy a szerény öreg felakasztotta magát. — A másik öngyilkosság hőse *Gyűjtő Lajos* szalontai csizmadia mester, kinek átkos szenvedély jutott a sorstól osztályrésztől, szerette az italt végtelelenül. Az utóbbi időben már többször volt részeg, mint józan s az alkohol-mérgzés jelei mutatkoztak rajta. Vasárnap éjjel jól bepálinkázva elgondolta az ő keserű sorsát s aztán felakasztotta magát a mestergerendára. Tettét csak reggel vették észre, amikor teteme már kihűlt volt.

* **Alkalmazást nyer** irodai teendőkből jártas keresztény leány szerény feltételek mellett. Bővebbet a kiadóhivatalban.

EGYESÜLETEK.

A Mária Segélyegyesület pénztári számadása.

A Mária Segélyegyesület által kiküldött számvizsgáló bizottság folyó évi ápril 29-én tartotta ülését.

Jelen voltak: *Dencs János* t. elnök, *Stark Gyula* elnök, dr. *Némethy Gyula* egyleti titkár, özv. *Gyurinyiné Fabry Francziska* egyli. pénztáros, *Serly Viktor* és *Számborovszky Rezső* választmányi tagok, mint számvizsgálók.

Ezen zajtalanul, de áldásosan működő társulat, melyet 1878. évben *Stark Gyula* létesített számos éhező könnyét törli le.

A takarékpénztárban elhelyezett tőkéje 4.300 korona, van 63 tiszteletbeli tagja, kik 788 koronát fizetnek; a rendes tagoktól befolyt 20 korona, kegyes adományban pedig 52 korona.

A tőke kamatjából, valamint fenti adományokból 12 szegény, a 4 kor. havi állandó segélyben részesül. Ezen kívül segélyezve volt 239 szegény, 293 izben, kik között 1049 korona és 90 fillér osztatott szét.

Az egyesület hasznos tevékenységeért minden elismerés illeti a buzgó vezetőséget, de különösen annak lelkes vezetőjét *Stark Gyula* elnököt.

A számvizsgáló bizottság a pénztárt teljes rendben találván, özv. *Gyurinyiné Fabry Francziskának* a felmentvényt elismerő szavak kíséretében megadta.

Az orvos-egylet gyűlése. A Bihar megyei Orvos-Gyógyszerész- és Természettudományi-Egylet folyó évi május hó 2-én délután 5 órakor (Uri-utca, Akadémia) szakülést tart, amelynek tárgysorozata a következő: 1. Dr. *Mayer László*: A Szt. László-kórház beteganyaga 1900-ban. 2. *Alexander Lajos*: Tej által okozott mérgezések és megbetegedések. Kelt Nagyváradon, 1901. április hó 27-én. Dr. *Edelmann Mennyhért*, egyleti titkár.

A Polgári Kör közgyűlése. A Nagyvárad Polgári kör tegnap délután *Mezey Mihály* elnöklésével választmányi ülést tartott, melyen előkészítették a közgyűlést, amelynek idejét is megállapították. A közgyűlés május 12-én délután 4 órakor, a kör helyiségében lesz. Napirendje a következő: 1. Evi jelentés. 2. Zárószámadás. 3. Tiszt-ujtás. 4. Esetleges indítványok.

A Szent Imre Önképző-Egylet ápr. 27-én este a tagok élénk részvétele mellett sikerült felolvasó-estét tartott. *Szende István*

joghallgató szép szavallata után, melyben *Abrányi Emil* »Mi a haza?« című költeményét adta elő mély érzéssel, »A szociális kérdés és az ifjuság feladata« című tétel megvitatása került sorra. A széles mederben megindult eszmecsereből, melyben számos tag vett részt, eredményképp az szűrődött le, hogy az első feladat a kérdésnek fontosságához mért komoly tanulmányozása; az »University Extension Movement« rendszere szerint a munkáselemek értelmi színvonalának emelése előadások, felolvasások útján; s a főváros charitatív egyesületeiben, főleg a szent Vincze-egyletek működésében való élénk részvétel.

TANUGY.

Bosnyák iskolai bizonyítvány Magyarországon. A közoktatási miniszter rendeletet bocsátott ki, a mely a *mosztári* főgimnázium által kiadott osztály- és érettségi bizonyítványokat Magyarországon is érvényesnek nyilvánítja. Kiköti azonban a miniszter, hogy a mosztári gimnáziumból magyarországi középiskolába átlépő tanulók kötelesek a magyar nyelvből és irodalomból, valamint Magyarország történetéből kiegészítő vizsgálatot tenni.

Tankötelesek összeírása. Az 1901—2. évi óvó- és tankötelesek összeírását, melyben tízenegyszer vett részt, befejezték. Az eredmény a következő:

Nagyvárad város területén összeíratott 11344 tanköteles, vagyis 642-vel több mint a múlt évben. Olasziban lakik közülük 3859, Ujvároson 2945, Külvároson 889, Váralján 1569, Csillagvároson 439, Velenczén 1228, végül a szőlőhegy községben 414. — Az idegen tankötelesek létszáma pedig 707, ezek szülei lakhelye mindenütt jelezve van. A városrészek szerint Olasziban van 459, Ujvároson 111, Külvároson 7, Váralján 91, Velenczén 39 idegen tanköteles.

Az összeírók részére jutalomképen ezer koronát utaltak ki.

Az állami kisdudóvodi felügyelőbizottság ülése. Az állami kisdudóvodi felügyelő bizottsága f. hó 30-án ma (kedd) délután 5 órakor a városház tanácstermében ülést tart.

IRODALOM.

Magyar Sion. Egyházirodalmi havi folyóirat. 1901. évi IV. füzeté április 20-án következő tartalommal jelent meg: *Periculum in mora.* Kereszty Viktor dr.-tól. — *A templomvagygon kezeléséről.* Benedek dr.-tól. — *Fejlődő világok.* Pethő dr.-tól. — *Irodalom és művészet.* Fraknói Vilmos: Magyarország és a római Szentzsák. Ism. N. A. — Szokolosky Bertalan: Segneri Pál nagybőjtű szentbeszédei. Ism. Cs. E. dr. — P. Konrad Eubel: Die avignonesische Obedienz der Mendikanten Orden. Ism. Áldassy Antal dr. — Tiszt. Pelletier Eufrazia Mária anya, az angersi »Jó Pásztor« kongregációjának alapítója. Ism. F. Á. — Jos. Spillmann S. J.: Die Blutzengen aus d. Tagen d. Titus Oates Verschörung 1678—1881. Ism. Kereszty V. dr. — Erdmann W. (át dolgozta Adjutus Secundus): A bibliai történetek magyarázata. Ism. Liberius. — Ujházy László: A magyar nemzet történelme. II. r. Ism. X. — Békefi Remig dr.: A magyarországi káptalanok megalakulása és szent Chrodegang regulája. Ism. Y. — Tóth Mike: A szeretet lángjai. Ism. Z. — Vegyes közlemények.

A marsalati ezer. Genuából jelentik, hogy ott Türr István tollából röpirat jelent meg, melyben a tábornok azt igyekszik bizo-

nyítani, hogy Anglia — Ricotti Garibaldi állításával ellentétben — annak idején nem segédkezett a marsalati ezer partraszállításával. A könyvecske, melynek címe da Quarte a Marsala, élénk diskusszió tárgyát képezi az olasz sajtóban.

Erdélyi kalauz. Praktikus összeállított utmutató jelent meg ezzel a címmel Kolozsvárt az *Erdélyi Kárpát-Egyesület* kiadásában. A 488 oldalra terjedő és piros vászonba kötött könyv elvezet minket Erdély összes természeti szépségeihez, megismerteti velünk a történelmi multu országrész minden nevezetesebb helyét és utmutatást ad mindenre nézve, a mire utazás közben szükségük van. Nem a Baedekerek száraz formájában van összeállítva az *Erdélyi Kalauz*, mert ennek minden lapjáról a hazafias érzés melegít, a nemzeti hősök iránt való lelkesedés tüzeit érezzük. Különösen érdekessé és becsessé teszi a könyvet az, hogy igazi hűvvel és rajongással buzdít a haza földjének megismerésére és kiterjeszti figyelmét több helyt a magyarságnak sokaktól kétségbe vont ősiségére is.

Igen helyesen mondja a könyvhöz csatolt előszóban az Erdélyi Kárpát-Egyesület, hogy nálunk a turistáskodás nem csak anyagi érdekeket szolgál, nálunk egy sokkal fontosabbnak, a hazaszeretet fejlesztésének szolgálatában áll, mikor édes hazánkat, ezt a még kevésbé ismert, pedig oly szép, oly mérhetetlenül gazdag, történelmi multjában oly vonzó és lelkesítő földet, óhajtja megszerettetni. Ime ez ennek a könyvnek a hazafias és nemes célja. Méltó, hogy minden magyar ember elolvassa, minden ifju használja kirándulásai alkalmából. A könyv tiszta és szép nyomása a kolozsvári Ajtai K. Albert nyomtatóműhelyét dicséri. Ára az E. K. E. tagjainak 4 korona, nem tagoknak 6 korona. Megrendelhető: Budapesten az Eggenberger-féle cégnél, vagy Kolozsvárt az Erdélyi Kárpát-Egyesület titkári hivatalában.

Igazságszolgáltatás.

Takács Zoltán bandája. A budapesti büntető törvényszék váditanácsa tegnap vette tárgyalás alá a nagy pénzhamisítási bűnpört, melynek dr. Takács Zoltán, a másodszor is börtönbe jutott züllött fiskális a fővádlottja. Tavaly sült ki a gonoszemberre, hogy mihielyst kikerült a börtönből, egy nagy pénzhamisító szövetkezet szervezéséhez látott. Tervét aztán a legnagyobb mértékben meg is valósította. Összehozott akkora bandát, a mely az egész országban folytatta működését, a míg össze nem fogdosták őket. Tudvalevőleg százas bankók hamisításával foglalkoztak.

A monstre-pör vizsgálata befejeztetvén, a törvényszék váditanácsa Czárán táblai bíró elnöklése mellett tegnap foglalkozott a kir. ügyesség vádiratával. Vád alá helyezni kérte az ügyesség a banda 24 tagját:

Dr. Takács Zoltán, Tóth Mihály, Kurucz János, Csider József, Vay János, Kiss Lajos, Kiss Lajosné, R. Szabó János, Csaplár Péter, Király Albert, Vay Alajos, Vay István, Gruber István, Erdélyi Erzsébet, id. Halász Szabó Ferencz, idj. Halász Szabó Ferencz, Halász Szabó János, Halász Szabó István, Pettó Horváth János, özv. Korda Gergelyné, Alexi Traján János, Halász Szabó Sándor, Halász Szabó Imre és Kocsis Imre.

A vádlottak képviselőiben, mint védők megjelentek: dr. Vaisz Sándor (dr. Takács védője), dr. Visontai Soma, dr. Papp Zoltán, dr. Schäffer József, dr. Szentpétery Zoltán és dr. Admetó Géza ügyvédek. A bűnpör anyaga oly terjedelmes, hogy a bíróság csak ma fejezi be az ügyet s hozza meg a vádhatározatot, melyet rövidesen, nyilván még a nyári szünet előtt a főtárgyalás fog követni.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Kedd: Tékozló apa.

Szerda: Kis szökevény (Miss Halton vendégföllépése.)

Csütörtök: Kis szökevény, (Miss Halton vendégföllépése.)

Péntek: Gésák, (Miss Halton vendégföllépése.)

Szombat: Szép Heléna.

Vasárnap: Tolonez.

A bor. Gárdonyi Géza szenzációs darabját *A bort*, mely az irodalomnak oly kiváló eseménye, még e szezonban bemutatják a nagyváradi közönségnek. A gyönyörű darab, vagy mint szerzője nevezi: falusi történet szerepeit most osztotta ki az igazgatóság a következőképpen: Baracs — Pintér, Juli — Erdélyiné, Matyi — Erdélyi, Eszter — Pintérné, Rozi — Szohner, Szunyogáné — Somogyiné, Mihály — Bognár, Göre Gábor — Füredi, Durbints — Bérczi, Czeglédi — Peterdy, Göréné — Benkő. A bor első, rendelkező próbáját ma kezdik meg Somogyi vezetésével.

Miss Halton vendéggjátéka. Miss Mary Halton, a világhírű angol primadonna mint jeleztek, három estén, május 1-én, 2-án és 3-án vendégszerepel újból színházunkban. Ez alkalommal két egymást követő este a Kis Szökevény Vinnifred szerepében mutatkozik be, egy ízben pedig a Gésák Mimozáját játssza. A Kis szökevényben Szilágyi Dezső ismert szerepét Pintér, a szobaleányt Kulinyi Mariska, a színház újonnan szerződött tagja játssza. A Halton-estéken ezúttal is 25%-kal emelik föl a helyek árát. Az igazgatóság ez uton is közli, hogy a szerdai és pénteki este a *páratlan*, a csütörtöki este a *páros* bérlők tarthatnak jogot jegyeik kiváltására.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 191.

Idénybérlet 187 sz.

Nagyváradon, kedden, 1901. ápril. 30-án

Tékozló apa.

Színmű.

S Z E M E L Y E K :

De la Rivoniere, gróf — — —	Peterdy Sándor
André, vicomte, fia — — —	Deésy Alfréd
De Chavry, marquisné — — —	Tóváry Anna
Helén, unokahuga — — —	E. Kovács Mariska
De Fournas — — — — —	Nyáray Antal
De Ligneray — — — — —	Pataky Béla
De Prailles — — — — —	Szarvasi Sándor
De Nanton — — — — —	Erdélyi Miklós
Godefrone — — — — —	Somogyiné N. Julia
Albertine — — — — —	P. Szép Olga

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Támlászék 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 óratól 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap szerdán, május 1-én

A kis szökevény.

Operette.

REGÉNY-CSARNOK.

Sibilla.

Írta: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

83.

— Mit? . . . Azonmár túl vagyunk. Örömmel nyujtom neked szívem, kezem, azon erős hittel, hogy sorsod az én oldalamon boldog lesz. Beszélj szíriemem, hallgatásod aggaszt. Mond hogy örvendesz, — hogy szeretsz!

— De Cynár, kezdé reszkető hangon, — hivatásom tiltja, hogy lekössem magam. Senki sem tudja ezt úgy megítélni mint ön, hogy háziasszonyi kötelességemnek, melyet tőlem követelhet, eleget nem tehetek.

— Bárkinél, de nálam arról szó sincs. Köszönet az Istennek, a velem való egyesülés nem lesz bilincs. Szabadon egy ezült fogunk követni. Pályánk fényesen elő van írva.

Cynár mély fekete szemei tüzet szórtak, de sem ez, sem melodikus hangja nem olvastotta fel Sibilla jéghidegségét. Ki kellett mondania érzelmeit.

— Nem Cynár! Nem így van! Minden, csalódás volt, sohasem szerettem. Egyedül, kizárólag művészetemnek akarok élni. Nem szabad magát hozzám kötni. Oh! én nagy, keserű fájdalmat okoztam önnek? Meg tud bocsájtani?

— Csalóddol Sibilla. Saját Génuszod téveszt meg. Hogy művészetedet mindenek felett becsülöd, még nem szeretet hiány. Nem igyekeztem-e ezen lángot benned növelni. Nem teszem-e ezen pillanatban is midőn újra egy feladatot állítok eléd, mely mindkettőnknek fokozott diadalt fog kiküzdeni?

— Drámája nem nekem való. Nem léphetek fel benne, — szölt hevesen Sibilla.

— Nem nyerte meg tetszésedet? kérdé.

— Nem, — nem kell nekem!

Halovány árnyék vonult el Cynár arcán. Az izzadság cseppeit törölte le homlokáról, de lenyelte a keserű pilulát, a szerelem győzött.

— Dobb el szerelmem! Kivánj többet. Veled, általam mindenre képes vagyok!

— Ha meg kell lenni, — megmondom Cynár: én mást szeretek!

— Te, Sibilla, — te! — Nem igaz.

— Mégis. Igaz! Mit sem használ, ha el akarom felejteni. Láska Cynár, zene, hir magam, minden mi körül vesz semmi, életem árnyék, ha arra gondolok, kit elárultam és hűtlenül elhagytam. Senki se várjon ezentul hűséget tőlem. Csak őt szeretem! Remélem, hogy az ő jelenlétében nem lesz hatalma, ámitottam magamat — magamat — és őnt.

— Tudom Joachira ujján van arany gyűrűm s soha, akár él, akár meghalt nem lehetek más felesége. Hagyjon el Cynár. Gyűlölném, ha még így is óhajtana kezemet.

Cynár a hallottakat nem akarta hinni. Fenyegedőzött. Arra hivatkozott, hogy csendes elnézésével odaadta szerelmét. Könyörgött, sirt fájdalomában és dühében.

Sibilla hidegen, kérielhetetlenül megmaradt ezen kijelentésénél:

— Örökre el kell válnunk!

Oly határozottan hangzott ez, hogy végre minden remény kihalt Cynárban s mint egy szerencsétlen, kétségbeesett férfi ment ki az éjbe, mely az élet tükrében borzalmasan sötét arcát eléje tárta. Agyában a gondolatok zavartan kergették egymást. Nem tudott uralkodni magán. A forrás, melyből életet merített, kiapadt; a hullámok, melyek hajóját hordták, átesaptak, mint szegény hajótört áll segítség nélkül a parton s rozsz szellemek martaléka lett, kik készek az egyensúlyt, egy alapjában vévo nemes és gazdag tehetségű szellemben szétrombolni. Szegény Cynár! Ez az élet! Ez a te életed.

Sibilla örült, midőn végre bezárult mögötte az ajtó, de az ő állapota sem volt irigylésre méltó. Mindenek előtt felfedezte az érzelmeknek kinzó hiányát. Ijedtséggel jött tudatára, hogy Cynárt gyűlölte.

Férfitlan modora, könnyű bizalommal töltötték el. Napfényre hozták az ő árulását és

hamisságát. Magát is gyűlölte ezért. Szereteire méltóságának varázsa álmoként tűnt el, tehetségének, Génuszának fénye mint a láng aludt ki. Cynár semmi sem volt neki, eltudta volna felejteni, hogy élt s hogy ismerte.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Küry Klára Kassán.

Kassa, apr. 29. Küry Klára tegnap a déli gyorsvonattal ideérkezett. Az álmomason nagy közönség várta. Kozora főjegyző a város nevében üdvözölte a művésznőt. Délután a művésznő megnezte Ocskay brigadéros előadását, este pedig zsufolt ház előtt fellépett a Nebántsvirágban. Előadás után az ifjuság kifogta a művésznő lovait s egész a szállodáig huzták a kocsiját.

A g. keleti zsinat.

Nagyszében, ápril 29. Az erdélyi görög-keleti román érsekség zsinatát tegnap az 1902 évi költségvetés megállapítása után Metianu metropolita berekesztette.

A kétnyelvű színészet.

Pozsony, április 19. Iparosok, üzletemberek és a polgárság egyéb elemei este 8 órakor ellentüntetést rendeztek azok tiszteletére, a kiket a színházkérdésben tanusított magatartásukért a jogász ifjuság a minap megabczugolt. Az Ujvárosból több főnyi tömeg vonult a Belvárosba és a vasárnapi sétálókkal mindinkább fölszaporodva az illetők lakása előtt a színügyi akció főembereit éltette. Ezek Marsó Gyula kereskedő, Bügel Ödön orvos, Dusinszky Frigyes kereskedő és Simonyi Iván lapszerkesztő. Simonyi az ablakból beszédet intézett a tömeghez. A rendőrség nagy óvintézkedéseket tett, de rendezés sehhol sem történt (M. T. I.)

Az osztrák pártok.

Bécs, apr. 29. A »Schlavische Correspondenz« közlése szerint az a híresztelés, hogy a konzervatív nagy birtokosok az ifju cseh képviselőket a kormány ellen való állásfoglalásra akarja bírni, arra készítette az ifju-cseh klub és a konzervatív nagybirtokosok parlamenti bizottságának tanácskozására üljenek össze és kimondják, hogy ez a híresztelés teljesen hamis föltevéseken alapszik és helytelen. Ezt a dolgot különben újra szóvá teszik.

A börze halottja.

Bukarest, április 29. (Saj. tud. táv.) Karnovari gazdag bukaresti nábob, breilai gabonakereskedő ma föbe lötte magát s azonnal szörnyet halt. Kitünt, hogy passzívái meghaladják a 600.000 forintot. A börzén vesztette az összeget s az emiatti elkeseredés kergette a halálba.

Kancellárválság Németországban.

Hamburg, ápril 29. A Bismarck-család organuma a »Hamburger Nachrichten« azt a föltűnést keltő hirt jelenti Berlinből, hogy Bülow kancellár a gabona-vámok kérdése és

az agráriusok támadásai következtében visszalép és helyébe Marschall konstantinápolyi német nagykövet fog birodalmi kancellárrá ki neveztetni. Ezzel kapcsolatban nevezett lap azt is jelenti, hogy Miguel pénzügyminiszter és Hammerstein földmívelési miniszter szintén megválnak tárczáiktól.

Eötvös Bálint programbeszéde.

Bicske, április 29. A vaáli kerület Bicske községében tegnap délelőtt Eötvös Bálint mondta el programbeszédét. Vele jöttek Kossuth Ferencz és Barabás Béla képviselők, a kik ajánlották őt a választóknak. Délután Szüts Jenő főszolgabíró, a szabadelvűpárt jelöltje érkezett a községbe. A szabadelvű jelöltet bandériummal fogadták és programbeszédére óriási közönség gyűlt össze. Szüts elmondta, hogy nem idegen a kerületben, mert 20 éve, hogy a járásban működik. A közönség óriási lelkesedés mellett kijelentette, hogy elfogadja Széll Kálmán szabadelvű eszméit, bölcs mérsekletű politikáját. (M. T. I.)

A búrok győzelmei.

London, április 29. A lapok jelentik Fokvárosból, hogy 400 búr Kroonstadtól 15 mértföldnyire megtámadott egy 25 főnyi gyarmati csapatot. A brit csapat nyolcz óráu át keményen ellentált a búroknak, a kik közül 14 elesett és többen megsebesültek. Mikor a csapat kifogyott a lövészsereiből, megadta magát a búroknak, a kik lefegyverezték és azután ismét szabadon bocsátották. Protóriából jelentik a lapoknak 26-iki kelettel: A búrok tegnap kisiklaltak egy betegszállítóvonatot, a mely beteg katonákat vitt dél felé. Néhány beteg megsérült. Springfontein mellett levegőbe röpítettek egy lovakat szállító vonatot. Sok ló odaveszett.

Krüger Amerikában.

London, apr. 29. (Saját tud. táv.) Krüger legközelebb Amerikába utazik. Jelenleg 12,000 búr van fegyverben.

Eötvös Károly mandátuma.

Nagy-Kőrös, ápril 28. A nagy-kőrösi szabadelvű párt Eötvös Károly ellen ezuttal sem léptet fel képviselőjelöltet és így bizonyosra vehető, hogy Eötvös Károlyt a következő ciklusra is egyhangulag választják meg.

Pikler Gyula üdvözlése.

Kassa, ápril 29. A Felsőmagyarország politikai napilap szerkesztősége a következő táviratot küldte Pikler Gyula tanárnak: Mi a független magyar sajtó igénytelen munkásai, mélyen megbotránkozva a Nagyságod ellen indított hajszán, szívvel-lélekkel köszöntjük Nagyságodat, mint a szabad gondolkodás tudós, nemeslelkű harczosát.

Kinai bonyodalom.

London, április 29. A »Morning Post« jelenti Sanghaiból, hogy a Yangtse tartományokban nagy a forrongás és hogy a reformerek a jövő hónapban fölkelésre készülnek. Hir szerint gróf Waldersee táviratilag csapaterőst kért Berlinből.

Berlin, április 29. Az expedíciós hadtest őrparancsnokságának jelentése szerint a németek a sanszii szorosokban e hó 23-án és 24-én vívott harcokban a kínaiakat kiverték hadálásaikból és a falon túl üldözték. Sok régiszter-

kezetű ágyon kívül 18 gyorstüzelő ágyut vettek el a kinaiktól. Német részről elesett egy tiszt és hét ember, súlyosan megsebesült tizenegy ember, könnyű sebet kapott négy tiszt és huszonnégy ember. (M. T. I.)

A pestis.

Konstantinápoly, április 29. Bászorában egy harmadik pestis esetet is konstataáltak. A legfőbb közegészségügyi tanács elrendelte, hogy a Bászorából érkező személyeket és árukat tíz napi vesztégár alatt tartásák.

Fokváros, április 29. Az utolsó 48 óra alatt 70 ember betegedett meg pestisben, köztük nyolc európai ember. Eddig összesen 519 pestis esetet konstataáltak 211 halálozással.

KOZGAZDASAG.

Forgalmi kimutatás 1901. évi április hó 23-ról. Tiszta buza körülbelül 1000 hltr, kétszeres buza 250 hltr, rozs 400 hltr, árpa 130 hkl, zab 160 hltr, tengeri 300 hltr, burgonya 400 hltr. Lábás jószágok: Hízott sertés mintegy 160 drb, félhízott 180, sovány 260, süldő 850, malacz 900, hízott marha 10, jármás ökör 320, fejős tehén 210, borju 220, bivaly 8, juh és kecske 580, ló 215.

Marha ártáblázat 1901. április hó 23-ról. Egy pár első rendű jármás ökör 660—720, egy pár másodrendű jármás ökör 520—640, egy pár harmadrendű jármás ökör 280—500, 1 drb fejős tehén 120—280, 1 drb vágó ökör 250 kgr. 170—250, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—180, 2 drb. veres borju 14—40, 1 drb. fél éves borju 30—48, 1 drb egy éves borju 46—76, két éves borju 70—170, 1 drb hízott sertés 80—140, 3 pár fél éves 28—34, 1 pár egy éves sertés

38—58, 1 pár két éves sertés 66—150, 1 drb igás ló 160—250, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 26—36, 1 pár bojubőr 10—22, 1 pár lóbőr 10—20.

Belch Jenő és Társaság Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Katartidők.

Budapest, április 29.

Buza októberre	7.81
Buza áprilisra	7.75
Tengeri	5.40
Rozs okt.	6.92
Zab ápr.	6.47
Káposzta, repce, aug.	

Értékfőzsde.

Budapest, április 29.

Osztrák hitel	721.75
Magyar hitel	728.50
Allamvasut	690
Rimamurávi	528.50
Magyar jelzálog	466
Salgótarjáni	
Wagon-kölcsön	

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. április 29-én.

Magyar aranyjárdék 4%	117.50
Magyar koronajárdék	92.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,2%	120.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,2%	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	118
Magyar átöltehermentesítési kötvény 4%	93
Italiárisi jog megváltási kötvény	99.50
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	173.50
Tiszszabályozás szept. sorsjegyek kölcsön	141
Osztrák járdék papírban	98.25
Osztrák járdék ezüstben	97.80
Osztrák járdék aranyban	117.60
Osztrák korona járdék	37.25
Osztrák államsorsjegyek	141
Osztrák magyar bank részvény	16.77
Magyar hitelbankrészvény	693

Osztrák hitelintézet részvény	686.50
Párisi vista	95.50
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19.07
Németbirodalmi marka	117.52
London vista	240.25
20 márkás arany	28.52

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

6307/1901. szám.

Hivatalos hirdetés.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala közhírré teszi, hogy a m. kir. kereskedelemügyi miniszter 9654/VIII. számú rendeletével az 1899. évi márczius hó 15-én 6523. sz. a. kiadott rendeletét, illetve annak 12-ik pontja alatt foglalt azon intézkedést, hogy

folyó (1901.) év július hó 1-től vendéglőkben, korcsmákban és egyéb nyilvános helyeken a sörös palaczkok csakis korona bélyeggel hitelesítetten használhatók, oda módosította, hogy a rendelkezés hatálya csupán 1903. év január hó 1-től kezdődőleg lép érvénybe.

Miről is mindazok, kik italméréssel foglalkoznak, azzal értesítettek, hogy az ide vonatkozó és múlt évi július hó 15-én 18068. sz. a. kiadott rendőrkapitányi hirdetésben foglalt rendelkezések azonnal hatályon kívül helyeztetnek.

Nagyvárad, 1901. április hó 28-án.

Gerő,

r. főkapitány.

88. 1-1.

FÉLIX-FÜRDŐ

(Nagyvárad mellett.)

Kényelmes közlekedés, vasuten Nagyváradtól félóra, kocsin háromnegyed órai távolban. Május és augusztus hónapokban naponta 10, Vasárnap és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváradal. Az új vasuti állomás közvetlenül a fürdő-telep mellett van.

Az európai híru 49° C. meleg természetes héviz javalva van: az izületek és izmok csuszos bántalmainál, idült s különösen savós izületi loboknál, csonttörések és ficzomok után visszamaradt vastagodásoknál, köszvénynél és annak különböző alakjainál, idegbajoknál, melyek rheumatikus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; balsóleg: heveny és idült gyomorhántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Allandó fürdőorvos: Dr. MATULAY KÁROLY.

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák napi ára 80 kr. 3 frt. között váltakozik, gyógyterem (Coursalon) hirlapokkal, zongora és tekeasztallal. Teraszok szép kilátással. Éttermek, sétahelyek a fürdő telepén és mellette elterülő őserdőben. Az erdőben jó tekepálya van.

Ihat tükörfürdő, család- és kádfürdőkön kívül mórfürdők is vannak rendszeresítve.

A régi Félix meder egészen ujonnan lett átalakítva, kényelmes vetkező és pihenő helyekkel s mint eddig ezen rendkívüli gyógyhatásu a régi forrás felett épült fürdő, meghagyva az ősrégi szokást, közös fürdésre használtatik.

Nagyváradal telephon összeköttetés. Prospektust kívánatra küld bérmentve

a Fürdőkezelőség.